

Նյութաճանչնալիքն ենք վարդապետին հետ, որ թէպէտ շատ գիտութիւն չունի, բայց կարգէ գուր բարեյոժար կամք զմեզ գոհ ընելու. ուր մենք ստիպուած ենք՝ կլիմային անհանգուրժեի շերտութենէն՝ կէս օրուրնէ մինչ ժամը երկու հանգչիլ, որ անտնօրինեիք պէտք մ'է այն կողմերը:

Կարմիր վանք նշանաւոր է օձերուն ու կարճացը համար. ուստի և թախանձանօք բռնադատեցին զմեզ կօշիկ հանգչիլ ոտուրնիս անոնց խածուածքէն զերծ ֆալաւ համար: Թէ՛ վարդապետը և թէ՛ հօն գտնուող Հայք հաւատարմացուցին, թէ երկայնութեամբ ու հաստութեամբ մեծամեծ օձեր կը վիտանայ տեղուանք. այնպէս որ ամուսինս հաւատարմով գուրցուած խոփերուն և փափագելով ճոխացընել ձեռքն ունեցած հաւաքմունքը՝ տալը աւուրի վարձ խոտացաւ, ոչ աւելի և ոչ պակաս, անոնցմէ նմոյշ մը իրեն բերողին: Այնքն հապուրուած՝ վազեցին թաւն սողունը գտնելու համար:

Գրեթէ վաթսուն մեար բարձր է վանքը Երասխայ երեսէն. ու աեղ աեղ աշտարակազարդ որմունքը՝ մեծավայելուէ կերպարանք

մը տուած են շէնքին: Խցիկները՝ միանձանց քնակութեան տեղուանք, լաւ վիճակի մէջ կը գտնուին տակաւին. նայնպէս և եկեղեցին՝ որ մանր աղիւններով կառուցուած է. ուր նշաւաւոր են քանի մը գեղեցիկ քանդակք, ի մէջ այլոց՝ Յիսուսի մկրտութիւնն ներկայացընող խորաքանդակ մը:

Երասխայ ափունքէն երթալով, որ մերթ քաքարուտ ու մերթ աւազուտ են այս տեղերս, և ուր հազարաւոր է մեծ մողդաք թիւը, կը հանինք անձաւ մը, ուստի բըզ՝ խած լրոյն կոմս-դքի-ր անունը կու տան Հայք. անտարակոյս Երասխայ աղի լրոյն հաւմամտութեամբ:

Իսկ օձից հետքն ալ չկայ, ուստի ի հարկէ չենք հատուցաներ անոնցմէ միայն վարձք խոտացուած ծանր գլխազինը, և ինչպէս կը տեսնուի՝ հարուակողմանց չափազանցութիւնն միայն մեր գեղեցիկ երկրին (Գաղղիոյ) յաւուսկ չէ: Թէ՛ Երասխայ թո՛ղիլն ըստ մեզ, թէ՛ զաւառին մէջ Խոնդաւ կոչուած իժից տեսակ մը կայ՝ որոց խաճուածքը շանթաւար մահառիթ է:

(Շարայայրեի).

Գ. Ա. Յ. Լ. Ե. Բ.

Միմակ երբեմն, մերթ ընկերօք խմբովիմ, Քաղցած գայլը մամ գայ ի ծոր եւ ի դաշտ. Երկինք երկիր հայիմ մորա միշտ անհաշտ, Ըստիկնք երկիր գայիմ մորա միշտ անհաշտ:

Խեղճ շինականն գալով հետուից անապար, Մպիտակ հովտում գալիքն տեսնէ երբ ցրուած՝ Իբրեւ տառերն մահաւոր վրձնոյմ իւր կենաց, Խաչակրնքէ՝ ծնուք անունիւմ գիւր տապար:

Այլ երբեմն է տապար, կապար կամ դամակ՝ Անկարող եմ չալիլը ցրուել այն վրձնակ, Որ պատէ խիտ ծիւղն ու մարի եւ ապակ, Հալեցնելով արեամբ ըզձիւնն ամգոմակ:

Ճըրտասարուտ գայիլը չոկատ եւ ամգեղ՝ Յամայութեամ թագաւորին անապաւ. Մարտափն ու մահ թաղող ունիմ անդ կամաւ. Դաշտը ապաւտամ երրորդութեամ այս տղեղ:

Բայց գեղեցիկն՝ անքան է եւ անթորհուպ, Նա բընազմամբ պարի իբրեւ անասում. Ձի զգար երկիւղն մեր սարսափ ու վայնասում, Յամանայիլ իբրեւ թաղողն իւր յագուր:

Այլ քաղքի մէջ միթէ քիչ կամ վայրենի Անգեղ զազանք՝ որք մարդու կրնն կերպարամ. Երբ դեռ ծագ եմ՝ յանախուսն կըրթարամ, Ունենալով դաստիարակ՝ տուր հայրենի:

Բայց այդ բոլորն արմատախիլ չեն ամեր. Դոցս իսպիլի միւրամն, ակում ու որկոր. Նրմամն իրենց կը յօշոտեն միմէ յոսկոր. Լաւալով կնդո սկող թաղող դարմաներ,

Ո՛հ դոցամինց պարտիքն փախիլ շատ հետու. Գայլն յայտնուի մի միայն ծըմել ժամանակ. Այլ քաղքիմն չոկնիմ սրտը եղանակ. Ամաւ եւ մեծ գիւրտիլ եմ սրտերու:

Օ՛հ գիւրտիլ, մամբէղ դու մի յետ միմար. Քըլ՝ ծիւղը, Համ մ'էլ վառէ լուսաւոր, Դաւաքն լոյսիմ մօտեմալու չեմ սովոր. Գոնէ մոցս վանելու կայ մի հիմար:

Եւ քաղարուս՝ շամա չի միայ շատ ատեն. Ոչ շահը եւ ոչ ծիւղը կու տամ քեզ մըպաստ. Անդ ամաւոր գայիլն զըտմես գէշ պատուաստ, Զոր արտարուտ երբեմն ազմիւ կը դատեն:

Այդ գաղտնիքն է իսպախմամ մեծ արարելիմ. Եւ ստող անշուշտ՝ որ ամեն մարդ յիւր ամօն Մի կենդանւոյ բնոյթն կը առանձնի. Մարդն ու ամբան միշտ միմեանց հետ արտընիլմ:

Այլ կըտայ մէջ մարդն է իմքնիմ պարտակամ Զամբանն ընկնիլ՝ որ ի կորուստ զիմք քաղէ. Այդ պատեքաւմ թէ եւ ամբողջ կեանք մ'արթէ, Բայց հոգեպէս երշմանիլ է, յաղթական:

1891, 17 Յունիս.

Գ. Հ. Ա. Կ. Լ.